

Christian Braw

**En stor skara
som ingen kunde
räkna**

(Upp. 7:9)

Om församlingens mål

Det går så fort i en församling: barnen som nyss döptes blir stora, söndagskolbarnen konfirmeras, ungdomsgruppens bästa krafter försvinner bort till skolor och universitet. Och de trogna blir gamla, till slut vigs de till vila på kyrkogården, för att där vänta på Kristi återkomst.

Detta hör till församlingens liv, inte bara som ett nödvändigt ont som vi måste foga oss i, utan som en del av församlingens egen natur. För Guds folk är ett vandringsfolk. Vi är på väg hem. Vi har inte vårt fosterland på jorden. Vi är på väg genom tiden till evigheten, liksom Israels barn var på väg från Egypten till det utlovade landet.

Vi är på väg, inte av eget val, utan därför att Gud utvalt oss, så som han utvalde Israels folk en gång. Detta är vår trygghet: vår vandring är inte något vi gett oss ut på på egen hand, men vi är på väg därför att Han ville det. Vår vandring är en vandring i tro. Vi vilar vid hans löfte, vid hans vilja. Han förde oss en gång ut ur fångenskapen under mörkrets makter genom dopet, så som han förde Israels barn ut genom Röda Havet. Han skall också leda oss hem, genom tidens öken. Gud vill det.

Där är vi nu, den kristna församlingen, på vandring till sanningen. Vi vet vart vi är på väg. Det vet inte folkreligionens människor, de som inte har något annat hopp, än att färdens kanske, på något sätt skall fortsätta efter döden. Det vet inte heller veckotidningarnas rapporter om själavandringstroende, de som säger sig ha varit egyptiska prinsessor, sin egen moster eller en hund. För vad är själavandringen annat än en hopplös fångenskap i denna tillvaro, i grottekvarnen, som man endast kan slippa ut ur genom sin egen förintelse.

Men vi, Guds folk, vandringsfolket, vi är på väg hem, till vår käre himmelske Fader.

Jordisk och himmelsk medborgare

Augustinus har tänkt mycket över detta. Han var ju en romare, som fick göra den skakande upplevelsen att se "det eviga Rom" sförta samman under folkvandringarnas angrepp. För romaren hade det egentligen bara funnits denna värld. Roms gudar offrade man till, men ingen trodde mer på dem. Det man egentligen djupast inne trodde på, det var samhället självt, detta "eviga" Rom som stått där som ett världsvälde, en ordnad tillvaro i århundraden. Rom hade varit den stora tryggheten, mitt i all sin bristfällighet. Och nu föll Rom. All samhällstryggheten rasade samman. Varför? Det är de kristnas fel, sade hedningarna. Det är som ett svar på denna anklagelse, som Augustinus har skrivit sitt stora verk, Civitas Dei, Gudsstaten, eller bättre, Guds samhälle.

Han visar ett annat mönster i historien än det som det trygga samhället, "det eviga Rom" står för. Det finns, säger han, genom hela mänsklighetens historia två samhällen, två gemenskaper av människor. Det är det jordiska samhället, civitas terrena, och det är Guds samhälle, Civitas Dei. De som är medborgare i det första söker framför allt den lycka som finns i denna världen, de söker det goda som är förgämligt, t.ex. popularitet och egendom. De vill få makt över andra för att kunna utnyttja dem till sina egna syften. Men de som är medborgare i det andra samhället, de vill inte utnyttja varandra utan tjäna varandra, de söker inte sitt. De vill vara goda medborgare i det timpliga samhället genom att visa lydnad och trohet, under det att de tillber den ende sanne Guden i gemenskap med alla heliga, både änglar och människor. Därför är de fria i förhållande till denna världens goda. De är inte beroende av popularitet eller standard. Det sättet att leva, det är ofattbart för denna världens människor. Lika ofattbart är världens sätt att leva för Guds barn. Allsammans har egentligen att göra med kärleken. Alla människor, både världens barn och Guds barn, längtar efter det goda, vi älskar det goda. Men vår kärlek kan ta miste. Då blir den egenkärlek eller världskärlek. Vi längtar efter och kämpar för att själva komma fram, vinna, bli stora, äga. Och vi ser inte, att detta allt är något som bara varar en kort tid, sedan

får vi lämna det. Och hur tillfredsställande än popularitet eller standard är, så kan de ändå aldrig fullt ut tillfredsställa oss. När man nått fram till dem och haft dem ett tag, då kommer tankarna:

Var detta allt, var det inte mer än så?

Men den insiktsfulla kärleken, den vänder sig inte till tillfälliga och förgängliga ting, utan till Gud själv, vars vänskap är juvigare än all mänsklig uppskattning, vars skönhet är skönare än det vackraste jordiska ting. Och just därför kan den riktiga kärleken på ett rätt sätt ta emot det goda vi får här på jorden, i människors uppskattning och vackra ägodelar. Man blir inte bunden av dem, utan de blir till påminnelser om Gud, hälsningar från Honom.

Vandringsofolket

För världens barn är varje hot mot livet på jorden en katastrof. Livet på jorden är ju allt man har. Det absolut värsta man kan tänka sig, är att resa hem från doktorn med beskedet att man har cancer. Roms fall var just en sådan katastrof för människorna på Augustinus tid.

Men för Guds barn är olyckan en tuktan, en Guds fostran för att föra dem på rätta vägar och rika blicken framåt, mot Guds rike som väntar, säger Augustinus. Korset hör med till vandringshem. Man förstår det inte alltid, men Kristus har sagt så: "Den som inte tar sitt kors på sig och följer efter mig, är inte värd att tillhöra mig." (Matt. 10:38) Vandringsgenom Sinai öken var inte lätt för Israels barn. Nog hade de Gud mitt ibland sig. Han var enligt sitt löfte i tabernaklet. Där kunde de möta honom. Men de fick aldrig se honom. Han var dold i en eldstod om natten och en molnstod om dagen. Sådan är Guds hemlighetsfulla närvaro i sitt folk på vandringshem. Den är ett mysterium, en hemlighet, han är dold under sin motsats. Han som är klarheten själv, han är dold under sin motsats, en verklighet man inte kan genomskåda. Sådan är hans närvaro i det lilla Jesusbarnet och i den korsfäste: Guds allmakt dold under vanmakt. Sådan är hans närvaro i sakramenten och ordet: Andens kraft under enkla yttre ting: lite vatten, lite bröd och vin, ett talat och läst ord.

Vi ser honom inte. Men han har lovat att vara där. Vi får vandra i tro, tro på Hans löfte. Det är så också med korset. Det tycks vara Guds motsats, och ändå är han där. Hans närvaro är ett mysterium så djupt att det inte går att uttala med ord, men som för Job kan det uppenbaras i mötet med Gud själv: "Blott hörsägner hade jag förnummit om dig, men nu har jag fått se dig med egna ögon." (Job 42:3) När Guds folk i Sinai skulle be, vände de sig mot tabernaklet. Där hade Gud lovat att vara, där kunde de vara säkra att möta honom. Men Guds folk i det Nya Förbundet har ett ännu större löfte. Gud är inte bara mitt ibland dem när de samlas i Jesu namn. Gud är i deras hjärtan. Jesus säger själv: "Guds rike är inom er." (Luk. 17:21) Och Paulus skriver: "Det är Kristus som lever i mig." (Gal. 2:20) Liksom Israels folk vände sig mot tabernaklet under sin vandring, så får Jesu efterföljare vända sig till Gud som är mitt ibland dem och som bor i deras hjärtan genom tron. Han som alltid är med dem, och som de får tillbe i ande och sanning. Men också detta är en verklighet, som på samma gång är fördold och uppenbar. Rosenius har beskrivit det så:

Vandra i Φ rone, se honom icke

Detta är regeln, det bliver därvid

Korta minuter

Känslan åtnjuter

Vad vi i sanning doock äga alltid.

Sv. Ps. 379:5

De där korta minuterna, de tillhör också vägen hem. De är som för Israels barn rasiställen vid källorna i öken. Inte var de målet för vandringshem, men osasens friska grönska var en föräning om det utlovade landet, och vilan där gav kraft att fortsätta. Det är en sådan rast på vägen vi ber om när vi sjunger:

Uti mitt hjärta lys och skin

Du klara jaspis och rubin

Med all din kärlek blida

Ja, låt mig känna att jag är

En lem i din församling kär

Med dem som dig förbida...

Sv. Ps. 32:2

Det var många av Israels barn som blev efter i öknen, så som också i en församling så många av de döpta, ja till och med många av nattvardsgästerna aldrig når fram till målet. En stor del av orsaken är räddsla. Man vågar inte lita på Gud, vågar inte vandra i tro. Vi kristna har en stor uppgift i att hjälpa varandra till rätta med denna räddsla. Till dels beror den på att man är osäker om vad tro är, att det är att tro på det Gud lovat. När man tror på vad människor lovat, då har man ofta nog skäl att vara osäker. Men så är det inte med Guds löften. Däremot är det så, att vi behöver undervisning för att lära känna Guds löften, så att vi ser vad som verkligen står i Ordet och inte läser in andras och egna önskringar. När vi står tryggt på Ordets grund, då kan vi också nå fram till den glada frimodighet som vi ber om i psalmen:

O Helge And, gör själen from
Förnöjd och oförfärad...
Sv.Ps. 24:5

Håll ut!

Att Guds folk är vandringsfolket på väg hem genom öknen, det får alldeles bestämda följder för vårt liv som kristna. Det är bestämmade för vår attityd till varandra. Vi skall se varandra som evighetsvarer. Vår uppgift är att själva hålla ut på vandringen, och att hjälpa andra på vägen. Vi vet ju hur Mose fick kämpa med Israel, som hela tiden ville tillbaka till Egypten, som så lätt tappade tron och som var så snabbt att klaga och ge upp. Mose, som den tålmodige, den uthärdande och den uthållige är vår förebild. Men Mose är den han är, han kan härda ut i denna övermänskliga uppgift genom att han lever nära Gud, "liksom ser den Osynlige". Evighetsvarer ser på väg hem, det är alltså så vi skall se på dopbarnen och söndagskolebarnen, på konfirmanderna. Konfirmande- och söndagsundervisningen är ur denna synpunkt en evighetsberedelse, liksom bibelstudiegruppen och pensionärsksamlingen. Detta perspektiv ger profil också åt liturgien, gudstjänsterna. Den skall vara en viloplats på vandringen, den skall ge en aning om det stora målet och den skall ge kraft och upp-

muntran till den fortsatta vandringen.

Men Guds folk som vandringsfolket har också något att säga om kyrkokampen, för hela Guds folks vandring genom öknen är en oavbruten inre uppgörelse. Den rymmer en djup tragik. I öknen föll människor som Gud med väldig hand befriat ur Egypten och som han lovat att föra till Kanaan. Men ännu djupare är den tragik, som består i, att ett folk, som lever direkt ur Guds hand, gång på gång vänder sig emot honom. I den kamp som då uppstår får Mose inte svika, han får inte "för fridens skull" kompromissa med kulen kring guldkalven — och samtidigt skall han vara den, som håller upp kopparornen till läkedom för dem som genom sitt eget avfall kommit nära döden. Båda sakerna skall Mose göra, både kämpa och läka — för annars kommer Guds folk aldrig fram, aldrig hem. Vladimir Lossky har sagt, att det är till slut detta alla lärostriker i Kyrkans historia rört sig om: människans förening med Gud.

Vår församling är inte en "ren" församling med bara helgade kristna, lika lite som det var ett enhetligt folk som stod där på stranden efter att ha vandrat genom Röda Havet. Augustinus beskriver också detta, när han talar om de två samhällena. Det är inte så att Civitas Dei och Civitas terrena är Kyrka och stat, utan de två samhällena går i varandra. Skilda från varandra kommer de att vara först efter den yttersta domen.

Den yttersta domen är ett perspektiv som är fasansväckande för medborgarna i världssamhället. Det är kanske inte så mycket tanken på att man skall ställas till svars som det att den jordiska tillvaron skall ta slut. Den vill man med alla medel hålla kvar, där har man ju allt sitt goda och efter den väntar man sig — ingenting. Kampen för att förlänga livet, både individens och jordens, kan ta sig de mest gripande och groteska uttryck.

Mot målet

För medborgarna i Guds samhälle är det ammorlunda. De är ju på väg hem. Den yttersta domen är för dem ett härligt evangelium: snart är vi framme, snart skall vi få höra hans röst: "Kom, ni som har fått min Faders välsignelse..." (Matt 25:34).

Hemma: då skall vi få se, det vi hoppats, anat och trott. Korset och bördan lyfts av, tårarna forkas av Gud själv. Oron byts i trygghet och som i en plötslig, glänsande klarhet skall vi få se Guds härlighet, hans godhet och makt, hur han ledde oss under åren på den underliga vägen hem, genom allt det som vi inte förstod. Och jublet bryter fram och till vår förvåning skall vi märka, att orden vi övade på under vandringstiden, de är den stora lovsångens ord i himmelen: "Ära vare Gud i höjden... Helig, helig, helig..." Tvånget och ofriheten läggs av, vi får leva och röra oss som suveräner, i helig frihet, som segrare. Det långa loppet är slut. Vi har vunnit. Och plötsligt märker vi att vi är omgivna av en väldig skara av helgon och änglar som följt vår kamp för seger på jorden, en "sky av vittnen" (Hebr. 12:1), "en stor skara, som ingen kunde räkna" (Upp. 7:9). Vi som var den lilla slita skaran på jorden, vi ser plötsligt att vi är ett väldigt, ett härligt folk. Och vi som såg så mycket svaghet hos varandra, vi får se Guds härlighet stråla fram ur varandras ansikten.

Hur kan vi veta det, hur kan vi hoppas så, när världssamhället, civitas terrena, mist allt sitt hopp eller med en hysterisk ansträngning söker förlänga fristen för det som ändå måste falla? Det tror vi på för Hans skull, som lovat oss: "Sammenlignen säger jag er: den som hör mitt ord och tror på honom som har sänt mig, han har evigt liv. Han faller inte under domen, utan har övergått från döden till livet." (Joh. 5:24). För hans skull är vi gränslöst hoppfulla:

Ej mer med blicken skum och svag
Jag leta skall Guds anletsdrag
I världens dunkla spegel,
Men Herrns klarhet ohöjld se
Bland den som äro tecknade
Med Herrns Guds insegel
Salig, salig
skall jag röna
Allt det sköna
Sanna, höga
Som här doldes för mitt öga.
Sv. Ps. 587:4